

خەلكى روو له بهكارهينانى قياگرا دهكهن پزىشكىكى ده(مانسازى) " بهكارهينانى قياگرا لهلاى گهنجان دهپيته هوى لاوازي

سيكسى له ئايندهدا "

رپورتى ئىسماعيل عوسمان

كۆمەلە لايەتتى

40
شەب

LVEEN ,No (38) March 2006

بۆيە بهناچارى دهچيپته لاي ياريددهريكى پزىشكى بهلام ناماده نابيت كه ئەو حەبەى باتى له برى ئەوه بنيشتيكى دەداتى كه بيداته هاوسەرەكى بۆ وروژاندى سىكسى خيزانهكەى و بهوهويەوه زال دەپيت بهسەرکيشهكەيدا ئەم حەبە له چەند وولاتيكي جياوازا بـهـرههه دپت لهوانه (ئەمريکا و بریتانيا وهيندستان)و له ريگاي بازگانپيهوه دپته كوردستان له دەرماخانهکانيشدا به چەندين ناوى خواستراوى جياواز و بهپى خواستى نيوان فرۆشيارو کرپارهکان داوادهکريت و دهرۆشريت لهوانهش پاراستولى شين.

هەندىك كەس كه بهكارى دهپين توشى حەساسپهتيان دهکات، محەمەدى تەمەن 40 سال كە يەكئىك بوو لهو كهسانه

پياوانهوه به كاردەهينريت و به تايبەت لهناو پياوانى بهتەمەندا، هەندىك جارپش گهنجان بهكارى دهپين.

بـهـر بلاوى ئەم دەرمانه و به ميللى بوونى ناوهکانيان لهناو خەلكدا و بهكارهينانى واپکردوووه كه له ناو خەلكدا بزائريت. قياگرا چەند كيشيكي جياوازيان هەيه(50)گم و (100)گم، به شيوازى(سپراو پرۆفۆكۆل) له لايەن پياوانهوه و به شيوهى قەترهش لهلايەن ژنانهوه بهكار دههترريت .

هپرش گهنچيكي 20 سال بوو ئامازهى بهوهکرد كه هاوسەرى گواستوهتهوه و بۆ ماوهى پانزه رۆژه نەيهيلاوه بچپته لاي و به عەببى زانيوه كه بهچپته لاي دكتور لهسەر پيشنيارى هاوسەرەكەى خووى و ويستووپهتتى حەبى فالپۆم وەرگريت ،

شاپازى تەمەن 22 سال باسى لهوه كرد له يەكەم شهوى زاواپهتيدا بارى دەرروونى زۆر تىك چوووه چونكه نەپتوانپوه كارى سىكسى ئەنجام بدات، بۆيە رۆشتوته لاي ياريددهريكى پزىشكى وحالهتهكەى خووى بۆ باسکردوووه و حەببىكى وەرگرتوووه بۆ گەشەدان به تواناي سىكسى، بهلام سوودى نەبووه، دواتر پارچەيك له حەبى قياگراى کرپوهو توانپوهتتى زال بپت به سەر ئەو حالهتهدا .

يەكئىك لهو دياردانەى كه ئەمروۆ دهپينريت له ناو دەرمانخانهکاندا بهشوهيكي ناياسايى فرۆشتنى حەبى (قياگرايه) كه يەكئىكە لهو حەبانەى كه بهكار دههترريت بۆ گەشەدان به تواناي سىكسى و به شيوهيهكى گشتى لهلايەن

وتى "كاتىك" كە ئەم ھەبەم خوارد خەرىك بوو بىرم و توشى رشانەو بووم و بو ماوھىيەك بى ھوش بووم" ھەبەسە كە ئىككى بە سالأ چوو بوو نامازەى بەو كە پياوھەكەى نەيتوانيوھ كارى سىكىسى لە گەلدا بىكات بۇيە رۇشتوھ ئەو ھەبەى بۇ كرپوھ بۇ ئەو بى بتوانىت بەشپوھىيەكى ئاسايى سىكىسى لە گەلدا بىكات .

حاجى سالىج كە پياويكى تەمەن 6۰ سالە باسى لەوھ كە پارچەيەك لە و ھەبە دەكرىت و يەك دانەى ئى بەكاردەھنىت و ئەوانى تىرى بەنرخى بازار دەررۇشتىتەوھ بە پياوھ بە تەمەنەكانى تىرى ھاوړى.

بەپىي لىدوانى دەرمانخانەكان و نىزىكەى (6۰%) ئەوانەى كە بە كارىدەھىنن زىاتر پياوانى بە تەمەنن كە تەمەنيان لە نيوان (6۰ بو ۷۰) سالدايە.

پىدەچىت چاولىگەرى و ترس و لاوازى

سىكىسى لە پشت بەكارھىنان و برەودان بەم دەرمانەوھ بىت.

شېروان گەنجىكى تەمەن (۲۵) سالەيە دەلىت "ئى يەكەم تەلاق داوھ بەھوى نەتوانىنى كارى سىكىسى لەگەلدا، بەلام كاتىك زانىوومە ئەو ھەبە ھەيە كە ئىسى دووھەم ھىنا پىشئەوھى بىگويزمەوھ ئەو ھەبەم كرپوھ بۇ ئەوھى بەكارى بەيىنم، بەھوھىيەشەوھ توانيومە بەسەر ئەو كىشەيەدا زالېم"

(فاروق عەزىز) دىكتۇرى دەرمانسازى لەو بارەيەوھ وتى "ئەم ھەبە بەكارھىنانى خراپە ئەگەر بە بەردەوامى بەكاربەيىرتىت دەبىتە ھوى سووربوونەوھى پىست و بى تاقەتى زۇرى ھەستەى و دەرروونى دلگەوتى و خىرابوونى لىدانى دل و نەخۇشەكانى گەدەو رىخۆلەى بەدوادا دىت" سەبارەت بە بەكارھىنانى لەلايەن گەنجانەوھ وتى "دەبىتە ھوى لاوازبوونى تواناى

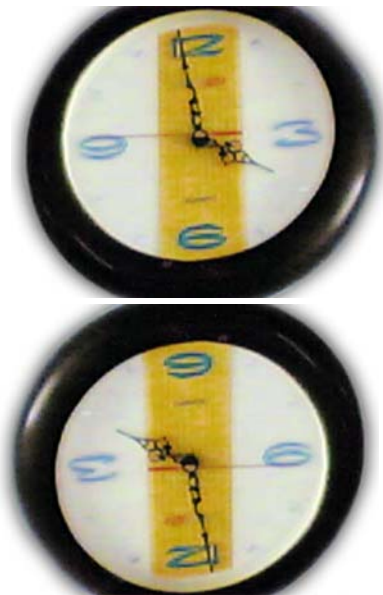
سىكىسى گەنجان و ھەل رەخساندن بو نەخۇشەكانى دل لە تەمەنىكى نىزىك پىرىدا و ئەگەر چەند جارىكش بەكاربەيىرتىت لە رووى ھەستەيەوھ زۇر كارىگەرى نابىت بە لام لە رووى دەررونيەوھ كارىگەرى دەبىت لە كاتىدا كە بەكارى ناهىنىت"

ھەرولھا نامازەى بەوھ كەرد كە لە گەنجاندا ئەگەر لە شەوھى يەكەمى ھاوسەرىدا بەكاربەيىرتىت ئەوا كارىگەرى خراپىشى لەسەر ئافرەتەكە دەبىت لە نايىندەدا.

(د. فايەق) وتى "لە پىرانىشدا كە بەكاردەھىنىرتىت دەبىتە ھوى لاوازبونى ھەستەى و دەبىتە ھوى نەخۇشى شەگرە و گەدە و لە دەسدانى تواناى سىكىسى بەبى بەكارھىنانى ئەوھەبە چونكە لەرووى دەرروونىيەوھ تىك دەشكىت و ناشتوانىت كارى سىكىسى بىكات بە بى بە كارھىنانى ئەو ھەبە"

ئايا ھەر نوپۇز خويۇنەكان گىرنگى بە كات نايەن

تاڭگە خورخوپرى - زانكۆى سلىمانى

وھستاوھ و نازانىن ھۆكارى ئىشەنەكردنى نەبوونى پىل يان خراپبوونى مەكىنەكەيەتى يان ئەویش لەسەر مافىكى خۆى مانى گرتووھ و تا ئىستا بۇى جىبەجىنەكراوھ.

بەھەر حال لەسەر ھەرچى بىت دەلېم نەك مزگەوت و موسولمانان بەلكو زانكۆ و قوتابىانىش كە بە سەعات و كاتى ديارىكراو موحازدەرەكان دەرروونىن و ھەر موحازدەرەيەك لە ھۆلئىكەوھ و بەچەندىن كاتزىمىر موحازدەرە دەرروونىن ئەوھ حالى كاتزىمىرەكەيان بىت، ئىدى بۆ گلەيى لە مزگەوت و موسولمانان بىكەين كە بەھەر پىنج فەرزەكە وھ سەعاتىك لە مزگەوت نابن.

كات گىرنگىيەكى زۇرى لە ژيانى ھەموو تاكىكدا ھەيە بە موسولمان و ناموسولمان، رۇشنىر و نا رۇشنىرەوھ لە ژمارە ((۲۷))سى گۇقارى لىقىندا بابەتلىك بلاوكرارەتەوھ لەژىر ناونىشانى ((موسولمانان گىرنگى بە كات نادەن)) و وىنەى كاتزىمىرى چەند مزگەوتىكى بلاوكردۇتەوھ كە ھەرىكەيكىان لەكاتىكى جىاوازدا وھستاوھ.

ئەم وىنەيەش كە دەبىنن وىنەى تاقىگەى كىمىا .. كۆلپۇزى زانست .. بەشى كىمىايە لە زانكۆى سلىمانى كە لەيەكەم رۇزى دەوامى ئەم سالەوھ ھەتا ئىستا لەسەر كاتزىمىر چوار